

Stefan Moysa

"Gross ist des Glaubens Geheimnis. Einführung in das katholische Credo", Einsiedeln 1979 : [recenzja]

Collectanea Theologica 51/3, 218-219

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

konkretnych przypadkach. Tu trzeba od razu zaznaczyć, że związek tych trzech rozdziałów z rozdziałem wstępnym jest luźny, gdyż były to studia, które powstały z innych okazji. A więc znajdujemy tu interesujący szkic o Tomaszu Mertonie znanym też u nas z licznych przekładów jego dzieł. Merton w ciągu swego zmiennego i burzliwego życia, które go zaprowadziło do klasztoru trapistów, szukał doświadczenia religijnego i stąd też jego zainteresowanie dla mistyk wschodnich. Ponad jednak wszelkie doświadczenie był głęboko zakorzeniony w transcendencji Bożej przez „nagą” wiarę pozbawioną wszelkich doznań.

Drugim przykładem realizacji życia mistycznego jest postać dominikanina niemieckiego mistrza Eckharta, który żył na przełomie XIII—XIV wieku. Postać pozostaje kontrowersyjna; niektóre wyrażenia z jego dzieł brzmią panteistycznie. Chciał jednak być chrześcijaninem i umieścił w swoich pismach rozróżnienie między Bogiem, który króluje na tronie i pozostaje nieporuszony, a człowiekiem, który doświadcza radości i cierpienia. Rozróżnienie to nie zawsze jest u niego jasne.

Wreszcie żyjący mniej więcej w tym samym czasie Johannes Tauler stawia czoło podobnym problemom. Autor zajmuje się jego nauką na przykładzie jednego z kazań i zaznacza, że lepiej niż Eckhart przezwyciężył on „tyranię jedności myśli” przez mocne podkreślenie człowieczeństwa Jezusa Chrystusa, które nie roztopiło się w Jego bóstwie, ale zostało przezeń potwierdzone. Tauler uchronił się przez to od tendencji pomieszania Boga ze światem.

Mimo iż w książce poruszane są trudne zagadnienia, dostępna jest ona dla każdego czytelnika interesującego się zagadnieniami mistyki i dopomaga mu do lepszej i konkretnej orientacji w tej dziedzinie.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Die Bischöfe Frankreichs, Gross ist des Glaubens Geheimnis. Einführung in das katholische Credo (tłumaczenie z francuskiego), Einsiedeln 1979, Johannes Verlag, s. 79.

Chcąc odpowiedzieć istniejącemu wśród wiernych zapotrzebowaniu na krótkie wyznanie wiary katolickiej wypowiedziane językiem współczesnym, biskupi francuscy publikują tekst, który widocznie takiemu zapotrzebowaniu odpowiada, gdyż ukazało się go już przeszło milion egzemplarzy. Autorzy wychodzą z przekonania, że z wiarą jest tak, jak z witrażem katedralnym. Można podziwiać jego piękno jedynie wewnątrz kościoła. Podobnie, aby zrozumieć coś z wiary trzeba ją wyznawać, a nie pozostawać względem niej jedynie obserwatorem zewnętrznym.

Podstawą tekstu jest czwarta modlitwa eucharystyczna, która zwięźle przedstawia całą historię zbawienia. Idąc za biegiem jej myśli autorzy odpowiadają wpraw na pytanie kim jest Bóg, kładąc nacisk na to, że jest Ojcem, jedynym i niepojętym misterium objawionym przez Syna, który ukazał miłość i świętość Bożą. Ów Bóg jest Stworzycielem, przy czym stworzenie należy przede wszystkim rozumieć jako więź, która łączy świat z jej niewidzialnym początkiem. Bóg stworzył człowieka, ten jednak przez nieposłuszeństwo stracił Bożą przyjaźń. Bóg w swym miłosierdziu pospieszył mu z pomocą, zawierając z nim przymierze. Przez paschalne misterium Chrystusa została zniszczona śmierć, a życie na nowo stworzone. Aby zaś ludzie czerpali z tego życia Chrystus posłał Ducha Świętego, który doprowadza świat do świętości. Kościół wzywa Go w epiklezie, by dokonał przemiany eucharystycznej. Duch sprawia świętość, katolickość i apostołskość Kościoła. Sam Kościół z kolei działa przez sakramenty zmierzając do eschatologicznego spełnienia.

Tekst jest żywy, miejscami poetycki i przechodzi nieraz w modlitwę. Dlatego, aby wyczerpać jego treść nie wystarczy go czytać. Trzeba go rozważać i przemoćlić.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Gisbert GRESHAKE, *Signale des Glaubens. Gnade neu bedacht*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 71.

Autor pragnie w krótkiej medytacji teologicznej przemyśleć tradycyjne pojęcie łaski, aby mu nadać większe znaczenie dla współczesnego człowieka. Ten bowiem kieruje się przekonaniem, że potrafi wszystko osiągnąć własnymi siłami. Tymczasem jednak doświadczenie wykazuje, że spełnienie prawdziwych pragnień człowieka — przede wszystkim pragnienia miłości — jest dla samych ludzkich sił niemożliwe. Do tego doświadczenia autor nawiązuje wskazując na alternatywną drogę życia; zamiast polegania wyłącznie na sobie trzeba pozwolić się obdarować, oczekiwać spełnienia pragnień przez Boga, otworzyć się na łaskę. Takie obdarowanie nie degraduje człowieka do roli żebraka, ale doprowadza go do pełnej wolności i realizacji swojego ja. Zostaje on bowiem obdarowany miłością, wyzwolony, przyjęty przez Boga. Na tym właśnie polega łaska.

Obdarowanie człowieka przez łaskę ukazało się w Chrystusie Jezusie. Bez uprzednich zasług Bóg przyszedł do człowieka, aby mu przebaczyć grzechy i umożliwić życie w królestwie Bożym. Ta miłość ukazała się najpełniej w krzyżu Chrystusa.

Miłość i łaska Boża są twórcze. Przez nie Bóg człowieka usprawiedliwia i czyni go świętym, umożliwia mu dokonanie nowego początku, daje zdolności do walki o udane życie dla siebie i swoich bliźnich.

Łaska jest nie tylko darem, ale i zadaniem. Umożliwia ona wolne działanie człowieka, który nie tylko otrzymuje zbawienie od Boga jako dar, ale jako sprawę do wykonania. Bóg nie działa na człowieka jako na biernym przedmiocie, ale działa z człowiekiem. Zachowanie się człowieka przeniknięte wiarą, nadzieją i miłością, jego wierność i służba bliźnim są formą ukazania się łaski, pozostaje ona bowiem zawsze konkretna.

Obdarowanie człowieka odbywa się obecnie pod znakiem nadziei. W tym życiu musi on walczyć w ciemnościach wiary. Najczęściej nie czuje, że Bóg w nim działa. Doświadczą jednak, że ma siłę do przetrwania, odwagę by się nie poddać, cierpliwość by dalej iść za Chrystusem. Człowiek więc ufa, że miłość Boża, na której teraz buduje kiedyś go całkowicie ogarnie.

Medytacja teologiczna Greshakego trafia w samo sedno przeżyć dzisiejszego człowieka, który pragnie żyć wiarą. Daje mu też bardzo dobrą podbudowę teoretyczną opartą zarówno na tradycyjnej teologii, jak też na współczesnych przemyśleniach.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Karl RAHNER, *Worte vom Kreuz*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 72.

Dwie wyraźnie oddzielone części składają się na tę małą książkę. W pierwszej, która ma formę wykładu, autor odpowiada na pytanie, dlaczego Pan Bóg pozwala byśmy cierpieli. Druga zawiera krótkie modlitewne rozważania na temat siedmiu słów Pana Jezusa na krzyżu.

W swoim teologicznym wykładzie Rahner wpierv krótko przytacza podawane zwykle wyjaśnienia dotyczące cierpienia. A więc cierpienie jest pewnym zabiegiem natury, by umożliwić rozwój życia. Cierpienie jest skut-